

Asia: VN/1752/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen täydentämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Laki jätelain muuttamisesta ja pykäläperustelut

9 §. Tuotteita koskevat huolehtimisvelvollisuudet ja kiellot

-

22 §. Valtion viranomaiset

-

24 a §. Markkinaevalvonta

-

25 §. Muut valvontaviranomaiset

-

46 §. Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista

-

48 §. Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

-

52 §. Toimet uudelleenkäytön edistämiseksi ja jätteen synnyn ehkäisemiseksi

Pakkausasetuksen 51 artiklan 3 kohta ohjaa kertakäyttöisten pakkausten tuottajia rahoittamaan jätteen syntymisen vähentämistä ja ehkäisemistä koskevia toimia, kuten toimia uudelleenkäytön ja -tätön edistämiseksi.

Hallituksen ehdotuksessa pakkausasetuksen 51 artiklan 3 kohdan toimeenpanemiseksi ehdotetaan lisättäväksi jätelain 52 §:ään uusi 3 momentti, joka edellyttää pakkausten tuottajayhteisön

osoittavan jätteen synnyn vähentämistä ja ehkäisemistä koskeviin toimiin rahoitusta, joka vastaisi enintään viittä prosenttia sen jäseniltä perimistä maksuista.

Metsäteollisuus näkee, että esitetty viiden prosentin enimmäismäärä on aivan liian suuri ja se tulisi rajata korkeintaan yhteen prosenttiin jäseniltä perityistä maksuista. Viisi prosenttia tarkoittaisi miljoonien eurojen uutta kuluja tilanteessa, jossa tuottajavastuun kustannukset ovat muutenkin kasvamassa, eikä kyseessä oleville rahoille ole tiedossa tehokkaita käyttökohteita. Esitetty uusi maksu pakottaa nostamaan yritysten tuottajavastuumaksuja vastaavansuuruisesti. Tämä vähentää suoraan yritysten mahdollisuutta panostaa liiketoimintansa kasvuun ja kehittämiseen.

Metsäteollisuus näkee lisäksi, että tuottajayhteisöille asetettu 5 prosentin yläraja, varsinkin jos se asetetaan ilman ennakonäyttöä rahoitettujen toimenpiteiden todellisesta tehokkuudesta, johtaa helposti aidosti tehokkaiden toimien alirahoitukseen. Korkeimmillaan jopa 5 prosentin rahoitusosuuden korvamerkitseminen ilman perusteellista ennako- ja jälkiarviointia voi johtaa myös siihen, että tuottajamaksuja käytetään hankkeisiin, joilla on vain vähän mitattavissa olevaa ympäristöhyötyä. Esitys ei myöskään tue jätepuitedirektiivin tuottajavastuuperiaatteiden logiikkaa.

Oikeudellisesti vankempi ja oikeasuhteisempi lähestymistapa olisi aloittaa harkitulla kohdentamisella, kytkeä menot selkeisiin ympäristötuloksiin ja säännölliseen tarkasteluun sekä mukauttaa maksuosuutta tarvittaessa osoitetun tehokkuuden perusteella sen sijaan, että vahvistettaisiin korkea enimmäismäärä etukäteen.

Myöskään EU:n Pakkausasetus ei määrittele vaaditun vähimmäisosuuden suuruutta, joka tuottajayhteisön ja palautusjärjestelmien määrärahoista pitää osoittaa jätteen synnyn vähentämistä ja ehkäisemistä koskevien toimien rahoittamiseen.

Näin ollen Metsäteollisuus ehdottaa, että 5 prosentin enimmäismäärää muutetaan siten, että enimmäismäärä kirjataan maksimissaan 1 prosenttiin.

55 §. Tuottajan rekisteröitymisen varmistaminen

-

61 §. Eräiden tuotteiden tuottajilta ja tuottajayhteisöiltä vaadittava vakuus

-

63 §. Tuottajayhteisön toiminta

-

63 a §. Tuottajien maksuosuudet ja niiden mukauttaminen

-

66 a §. Tuottajan tai muun toimijan valtuutettu edustaja

-

68 §. Juomapakkausten palautusjärjestelmän perustaminen ja järjestelmään liittyminen

-

101 §. Hakemus tuottajarekisteriin hyväksymiseksi

-

102 §. Tuottajarekisteriin hyväksymisen edellytykset

-

122 §. Tiedonsaantioikeus

-

126 §. Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

-

128 §. Tuottajavastuuta koskevan rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

-

144 §. Maksut

-

Laki verkon välityspalvelujen valvonnasta annetun lain 1 ja 17 §:n muuttamisesta ja pykäläperustelut

1 §. Digitaalisten palvelujen koordinaattori ja muut toimivaltaiset viranomaiset

-

17 §. Eräiden verkkoalustojen tarjoajien seuraamusmaksut

-

Valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen 23 §:n muuttamisesta ja pykäläperustelut (HE-luonnos luku 7)

23 § Markkinavalvonta

-

Muut kommentit

Mahdolliset muut kommentit HE-luonnokseen

Pyydettyinä lausuntona luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen täydentämistä koskevaiksi lainsäädännöksi Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Esityksen tarkoituksena on antaa EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen täytäntöönpanon kannalta tarpeellinen täydentävä sääntely. Esityksessä ehdotetaan muun muassa säädettäväksi asetuksen edellyttämät kansalliset valvovat viranomaiset, sekä säädetään uusi velvollisuus pakkausten tuottajayhteisöille osoittaa jätteen synnyn vähentämistä ja ehkäisemistä koskevien toimien rahoittamiseen vähimmäisosuus sen jäseniltä perimistä maksuista.

Keskeisimmät huomiot:

- Johtuen etenkin Komission lupaamien Pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen (PPWR) tulkintaohjeiden merkittävästä viivästyisestä ja niiden myötä kansallisen ohjeistuksen viivästyisestä, jäsenmaiden ja yritysten on mahdotonta valmistautua asetuksen toimeenpanoon asianmukaisesti. On kestävämpiä, että jo viiden kuukauden päästä (12.8.2026) sovellettavan asetuksen määräyksistä ei ole saatavissa viranomaisilta kaikkia pyydettyjä tulkintaohjeita.

- Itse hallituksen esitykseen liittyen Metsäteollisuus esittää tuottajayhteisöiltä jätteen synnyn ehkäisemiseen vaadittavan rahoituksen maksimimäärän (5 %) rajaamista korkeintaan yhteen prosenttiin (1 %).

Jätteen synnyn ehkäisyyn osoitettava rahoitus

Pakkausasetuksen 51 artiklan 3 kohta ohjaa kertakäyttöisten pakkausten tuottajia rahoittamaan jätteen syntymisen vähentämistä ja ehkäisemistä koskevia toimia, kuten toimia uudelleenikäytön ja -tätön edistämiseksi.

Hallituksen ehdotuksessa pakkausasetuksen 51 artiklan 3 kohdan toimeenpanemiseksi ehdotetaan lisättäväksi jätelain 52 §:ään uusi 3 momentti, joka edellyttää pakkausten tuottajayhteisön osoittavan jätteen synnyn vähentämistä ja ehkäisemistä koskeviin toimiin rahoitusta, joka vastaisi enintään viittä prosenttia sen jäseniltä perimistä maksuista.

Metsäteollisuus näkee, että esitetty viiden prosentin enimmäismäärä on aivan liian suuri ja se tulisi rajata korkeintaan yhteen prosenttiin jäseniltä perityistä maksuista. Viisi prosenttia tarkoittaisi miljoonien eurojen uutta kulua tilanteessa, jossa tuottajavastuun kustannukset ovat muutenkin kasvamassa, eikä kyseessä oleville rahoille ole tiedossa tehokkaita käyttökohteita. Esitetty uusi

maksu pakottaa nostamaan yritysten tuottajavastuumaksuja vastaavansuuruisesti. Tämä vähentää suoraan yritysten mahdollisuutta panostaa liiketoimintansa kasvuun ja kehittämiseen.

Metsäteollisuus näkee lisäksi, että tuottajayhteisöille asetettu 5 prosentin yläraja, varsinkin jos se asetetaan ilman ennakkonäyttöä rahoitettujen toimenpiteiden todellisesta tehokkuudesta, johtaa helposti aidosti tehokkaiden toimien alirahoitukseen. Korkeimmillaan jopa 5 prosentin rahoitusosuuden korvamerkitseminen ilman perusteellista ennako- ja jälkiarviointia voi johtaa myös siihen, että tuottajamaksuja käytetään hankkeisiin, joilla on vain vähän mitattavissa olevaa ympäristöhyötyä. Esitys ei myöskään tue jätepuitedirektiivin tuottajavastuuperiaatteiden logiikkaa.

Oikeudellisesti vankempi ja oikeasuhteisempi lähestymistapa olisi aloittaa harkitulla kohdentamisella, kytkeä menot selkeisiin ympäristötuloksiin ja säännölliseen tarkasteluun sekä mukauttaa maksuosuutta tarvittaessa osoitetun tehokkuuden perusteella sen sijaan, että vahvistettaisiin korkea enimmäismäärä etukäteen.

Myöskään EU:n Pakkausasetus ei määrittele vaaditun vähimmäisosuuden suuruutta, joka tuottajayhteisön ja palautusjärjestelmien määrärahoista pitää osoittaa jätteen synnyn vähentämistä ja ehkäisemistä koskevien toimien rahoittamiseen.

Näin ollen Metsäteollisuus ehdottaa, että 5 prosentin enimmäismäärää muutetaan siten, että enimmäismäärä kirjataan maksimissaan 1 prosenttiin.

Komission tulkintaohjeet:

Jäsenmaiden, myös Suomen, tulisi edellyttää, että EU-säädökset tuodaan kansalliseen lainsäädäntöön vasta, kun komission vastuulla olevat tulkintaohjeet on saatu. Komission lupaamat PPWR:n tulkintaohjeet ja kirjalliset vastaukset jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kysymyksiin ovat merkittävästi myöhässä ja puuttuvat edelleen. Tässä tilanteessa jäsenmaiden ja yritysten on mahdotonta valmistautua asetuksen toimeenpanoon asianmukaisesti. Tämä näkyy myös tässä hallituksen esityksessä, jossa on jouduttu viittaamaan ja turvautumaan komission alustaviin tulkintoihin.

Voimaantulo ja tulkintaohjeet:

On kestävämpää, että jo viiden kuukauden päästä (12.8.2026) sovellettavan PPWR:n määräyksistä ei ole saatavissa viranomaisilta kaikkia pyydettyjä tulkintaohjeita. Käsittelemme mukaan syynä tähän ovat ainakin seuraavat asiat: (1) kansalliset viranomaiset eivät suostu tulkitsemaan PPWR:ää,

koska komission tulkintaohjeet puuttuvat ja (2) joidenkin asioiden osalta viranomaiset saavat toimivaltansa vasta asetuksen voimaantullessa eli 12.8.2026. Kotimaisten tulkintaohjeiden puute käytännössä estää PPWR:n soveltamiseen valmistautumisen epäselvien asioiden osalta. Yhdenkään jäsenmaan ei tule hyväksyä tällaista lainsäädäntöprosessia EU:ssa.

Metsäteollisuus ry

Paula Lehtomäki

toimitusjohtaja

Vuola Aaron
Metsäteollisuus ry